

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

« ادع الی سبیل ربک بالحکمة
و الموعظة الحسنة ، و جادلهم
بالتی هی احسن ... »

(قرآن کریم- سوره نحل)

نظری بصدر اسلام !

« ... فرستاد او را هنگامی که وحی قطع شده و پیغمبری در میان مردم نبود؛
امتهدر خواب طولانی فرورفته ، فتنه ها بشدت برخاسته ، رشتۀ امور از هم
گسیخته ؛ و آتش جنگها بر افروخته بود دنیا نورانیت خود را از دست داده و بظاهر
مردمان را فریفته بود هنگامیکه ... »
(علی علیه السلام)

« ... پس دید (بدرم) جمعیت های بشری را که درد دینهای خود پراکنده
شده و خود را در آتشها افکنده بودند ، پتهای خود تراشیده را پرستیده و خدای
شناخته شده را انکار و نافرمانی مینمودند ... »

(خطبة زهراء علیها السلام)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

عصر جاهلیت !

سخن در باره عصر جاهلیت و روزگاری که قبل از اسلام بسیار گفته شده ، مورخین
اسلامی و غیر اسلامی ، مستشرقین و جامعه شناسان غربی در باره آن مقالاتی
سروده اند .

آری ! عصر جاهلیت بود ، تاریکی ها جهان را فرا گرفته ، بشر در آتشها
میسوخت ، هرج و مرج ، فساد و خرابکاری همه جا را احاطه نموده بود ، ولی آیا
ریشه آن بدبختیها را در کجا باید جستجو کرد ؟ در آسمان یا زمین ؟ از طرف
آفریدگار یا آفریدگان ؟ .

بدیهی است که منشأ تمام آن فسادها در زمین ، آنهم در درون
جان بشر بود ! همه آن آتشها از کانون سینه او زبانه میکشید ! .

اگر آتش جنگها مشتعل و خرمن زندگی مردمان را میسوخت ، اگر فرزندان
بیگناه زنده بگور شده و مادرانی را داغدار میساخت ، اگر اموالی بقاتر رفته
و نوامیسی هتک شده و جانهای را میکاهید ، اگر ... و اگر ... همه وهمه
اینها از آتشی هوی و هوس و شهوت و حسد سرچشمه گرفته ، و آلودگی او
بود که جهانی را آلوده ساخته بود . **ظهر الفساد فی البر و البحر بما کسبت
ایدی الناس .**

چنانچه در جهان آینده نیز اخلاق نار و او جهنمی ، و اعمال زشت و نکوهیده
او است که تولید نیران و جهنم سوزان میکند .

چرا اینطور شده بود ؟

علت همان است که علی و زهرا علیهما السلام اشاره نموده اند : دست
بشر از دامن پیغمبران و مر بیان الهی بریده شده ؛ کتا بهای آسمانی تحریف و یا
آلوده بخرافات گردیده ، بود !

رهبران دینی ، برای نگهداری دین خود در راه بیابانها و دیرها را پیش گرفته
و رهبانیت اختیار نموده بودند و یا با اهل طغیان و عصیان سازش نموده
و دین خدا را مطابق امیال آنان تفسیر و تاویل مینمودند .

نه تنها آن زمان چنین بود ، بلکه هر وقت که بشر رابطه خود را با خدا و دین
خدا بریده ، و از راه نمایان خدائی پیروی ننموده و دنبال هوی و هوس خود برود
بجای خدا پرستی ، خود پرست شده و در منجلاب شهوات نفسانی و لذات حیوانی
فرورود ، آنگاه است که عصر جاهلیت پدید آمده و روزگار ضلالت
او تجدید می شود ، هر چند که سازمانهای وسیع فرهنگی ؛ دانشگاهها
و آزمایشگاههای علمی و صدها کتابخانه و میلیونها کتاب در
دسترس او باشد .

بلکه در چنین روزگاری که وسائل تخریبی برای او فراهم تر و عوامل
زشتکاری او آماده تر باشد ، فساد و خرابکاریش به مراتب بیشتر خواهد بود .

پیغمبر اسلام (ص)

پیغمبر بزرگوار اسلام از مشاهده آن اوضاع ناروا بسیار رنج میبرد ، ولی عظمت و شخصیت او در این بود که در میان چنان جامه و محیطی زیسته و در همه شئون اجتماعی آنان دخالت مینمود ، و ذره ای رنگ فساد و اخلاق زشت آنان را بخود نگرفته ، بلکه چون ماه شب چهارده ، پیوسته در آسمان تاریک آن عصر می درخشید . باخدای خود مناجات داشته و از رفتار مردمان با او شکایت مینمود ، با او راز و نیاز داشته و راه اصلاحی را درخواست میکرد .

بعثت !

تا اینکه در سن چهل سالگی ، در ۲۷ رجب سال چهارم عام الفیل بود که جبرائیل «فرشته وحی» بر او نازل گردیده و فرمان خداوند را ابلاغ نمود که :
اقرأ باسم ربك الذي خلق خلق الانسان من علق اقرأ وربك الاكرم الذي علم بالقلم ، علم الانسان ما لم يعلم .

بموجب این فرمان پیغمبر اکرم (ص) مأموریت یافت که بااستمداد از خالق جهان و بکار بستن نیروی علم و بجزریان انداختن سلاح قلم ؛ بچنگ باجهل و مبارزه بافساد قیام نموده و با اعلامیه : **انی بعثت لاتهم مكارم الاخلاق ؛** هدف خود را بجهانیان معرفی نماید .

بمردم بگوید : من برای جهانگیری و کشورگشائی نیامده ام . من برای پاکیزه ساختن جانها و زنده کردن دلهای نیرو خنیدن بقله های بشر آمده ام ؛ من آمده ام تا بااستقامت هر چه بیشتر و بردباری هر چه زیاده تر ، در راه اصلاح و نجات انسانها بکوشم ، و بجای عصر جاهلیت روزگار علم و تمدن و هدایت پدید آورم .

تاریخ نورانی ، ظهور و پیشرفت اسلام بزرگترین شاهد این مدعی است .

نقش قلم !

آری ! بزرگترین سلاح پیغمبران خدا علم است و پیغمبر اسلام هم با نیروی علم قیام نموده و هدف خود را **تعلیم کتاب و حکمت** قرار داد و قلم این آیت بزرگ خدا را (که در قرآن کریم بیان سوگند یاد شده است) در نشر علم و تعلیم حکمت نقش مؤثر و بااهمیتی است که هیچ چیز پایه آن نمیرسد ،

اگر دربارهٔ نفوذ زبان و بیان گفته‌اند : سحر میکند ، دربارهٔ تأثیر قلم باید گفت : معجزه می‌کند ! اگر قلم نباشد آثار افکار و تمرات علوم را قراری نباشد و پس از قرنها مورد استفاده واقع نشد، و نتایج مطلوبه حاصل نمی‌گردد . اگر قلم نباشد نه دین پیش می‌رود و باقی میماند ؛ و نه دنیا آباد میشود .

وظیفه سنگین

با این پایه بماند و مواعیت خطیری که برای قلم است و با اینکه پیغمبر اسلام، هر کس نوشته‌های دانشمندان را از خون شهیدان برتر دانسته است، در این عصر که آداب و رسوم جاهلیت بر نگ تمدن تجدید گردیده و بشر از جهت اخلاق و معنویات سیرقه‌گری نموده و بسوی توحش و حیوانیت تنزل کرده است و از طرفی قلم‌های مسموم و نشریات زهر آگین از هر سوی بکار افتاده و علیه دین مقدس اسلام آزادانه ، بیهوده سرائی نموده و جوانان و نوباوگان را گمراه میکند، میبایست که دانشمندان دینی و رهبران روحانی جنبش بیشتری نموده و با بیان حقایق و نشر معارف اسلام و بکار بردن سلاح قلم و رفع شبهات و خرابکاریهای مخالفین و نادانان ، مشتی محکم بر دهان دشمنان دین بکوبند .

تقدیر و تشکر

ما نمی‌گوئیم که دانشمندان اسلام و رهبران دینی قصور و تقصیری نموده و یا فرصتی را از دست دادند ، بلکه حقا گواهی میدهم که باندازه امکانات و مساعدت شرائط و مقتضیات ، در هر عصر و زمان ، با قلم و زبان بلکه با جسم و جان در این راه فداکاری نموده و حق مجاهدت را انجام داده‌اند . این حوزه های علم و فضیلت ؛ این مساجد و مدارس ، این کتابها و کتابخانه‌ها ، این همه آثار اسلامی . همگی در اثر مساعی و کوششهای آنان فراهم آمده و عصارهٔ افکار و فشردهٔ آثاریشان است که باینصورتها جلوه نموده است . ما چنان نیستیم که گول ظواهر فریبندهٔ دستگاه پاپ و کلیسا را خورده و تحت تأثیر سازمانهای بی‌روح تبلیغی مذاهب باطله واقع شویم .

ما با همهٔ نایسانانی و پراکندگی که دامنگیر عالم تشیع شده است ؛ باز هم محصول تشکیلات دینی و حوزه‌های علمی شیعه را با دیگران طرف نسبت ندانسته و براتپ بر آنها ترجیح میدهم .

بسامی شود يك كتاب از آثار فکری و علمی دانشمندان شیعه و یکنفر از شاگردان مکتب تشیع ، مایه افتخار عالم اسلام گردیده و شخصیت جهانی بخود میگیرد و همانند عمای حضرت کلیم (ع) جادوهای افکار و شهبدهای اوامام دیگرانرا نابود میسازد .

آری، باتوجه بمشکلاتی که همیشه برای دانشمندان شیعه در پیش بوده و هوانعی که در جلو داشتند از زحمات و خدمات و مجاهدات علمی و عملی آنان بنوبه خود تشکر و تقدیر میکنیم ولی . .

نظری بصدر اسلام

ولی میگوئیم : باختری که امروز از غرب و تمدن دروغی آن با اسلام عزیز متوجه گردیده و مسلمانان بلکه جامعه بشر را بسوی عصر جاهلیت ، اما جاهلیت مدرن، جاهلیت باتشکیلات، جاهلیت در لباس علم سرق میدهد ، وظیفه امروز سنگین تر و فداکاری بیشتر و اساسی تری لازم است .

امروز باید در درجه اول علمای اسلام و رهبران دینی ، و به پیروی آنان مسلمانان علاقمند و با ایمان واقعی ، در هر طبقه و هر مقامی که هستند ، نظری بصدر اسلام افکنند و آن مجاهدات و زحمات طاقت فرسای پنبه بر اکرم (ص) و علی بن ابیطالب (ع) و سایر پیشوایان دینی و مجاهدین اسلامی را بخاطر آورده و یازبان و قلم و مال و جان و هر چه در اختیار دارند با استقامت هر چه بیشتری در این راه فداکاری نمایند ، تا شاید بتوانند اسلام عزیز و قرآن کریم و این دین مقدس الهی را که بقیامت جانهای پاک و خونهای با ارزش مجاهدین و شهیدان راه خدا تمام شده است از چنگال شهوت رانان و هری پرستان و دشمنان بشریت رهایی بخشند . والذین جاهدوا فینا لنمهدینهم سبلنا ...

کتابخانه مسجد اعظم - ابوالقاسم دانش آشتیانی

قرآن کریم

سرچشمه معارف اسلامی

در شماره‌های گذشته گفتیم که قرآن کریم ، بزرگترین معجزه پایدار و ارزشترین میراث پیغمبر اسلام (ص) میباشد که برای هدایت و سعادت امت اسلامی بلکه جامعه بشر باقی مانده است و اگر مسلمانان طالب سیادت و خواهان عزت می باشند ، باید در تمام شئون زندگی انفرادی و اجتماعی چنگ بدهان قرآن زده و این بر نامه آسمانی و الهی را بکار بندند .

بدیهی است که بهره‌مندی از معارف و حقایق این کتاب محکم ، که کلام خداوند حکیم و کانون فصاحت و معدن بلاغت میباشد، محتاج به شرح و تفسیر کاملی است که باید بوسیله دانشمندان اهل فن بعمل آید .

ما برای تهیه بخش تفسیر این نشریه ؛ یکی از علماء و اساتید بزرگ حوزه علمیه را در نظر گرفته و از ایشان تقاضا نمودیم که برای هر شماره ، چند صفحه‌ای مرقوم داشته و مورد استفاده خوانندگان قرار دهند .

خوشوقیم که با همه مشاغل مهمه‌ای که داشتند ، تقاضای ما را پذیرفته ، و این وظیفه سنگین را بر عهده گرفتند و تفسیر سوره هبار که حمدا که فاتحه قرآن کریم است سر آغاز مطلب قرار دادند .

ما از این عطف توجه معظم له کمال تشکر را نموده و در ضمن اینکه این بشارت را بخوانندگان ارجمند نشریه میدهیم ، یاد آور میشویم که درک حقایق و دریافت معانی هر کلام و پی بردن بمقاصد گوینده آن ، فرع آشنائی بادیات و شناسائی دستورات آن زبان است که به آسانی برای همه کس فراهم نمیشود .

بنابراین هر گاه ، در این مبحث بیعضی از اصطلاحات علمی یا نکات ادبی بر خورد میکنند ، ناراحت نشده و آنرا مورد دقت و مطالعه بیشتر قرار دهند .

امید است بنورانیت قرآن کریم ، درهائی از معرفت و حکمت بروی آنان گشوده شده و بهره های کاملی در راه سعادت دنیا و آخرت نصیب ایشان گردد .